Slečna Stinnesová na cestě kolem světa

Lina Jansen

Chile

Únor 1929

Několik kilometrů před Valparaísem kvalitní silnice opět zničehonic končila. Příčinou bylo rozlehlé staveniště vzniklé v souvislosti se sanačními pracemi. Široko daleko se mu nedalo vyhnout. Cestáři ukazovali dolů k písčité pláži, kde bylo vidět dva koňské povozy.

„Uvázneme v písku," varovala Clärenore.

Jiný dělník ukázal na cestu, kudy přijeli, a jmenoval obec, přes kterou se pokračovalo do vnitrozemí a pak přes hornatou trasu do Santiaga.

„To nás připraví minimálně o celý týden," láteřila Clärenore. „Už máme koupené jízdenky na loď." Parník Valparaíso odplouval za tři dny.

„Tak zkusíme tu písčitou cestu," navrhl Carl-Axel. Věděl, jak moc si Clärenore přeje být konečně v Los Angeles a vyzvednout si Lorda.

Dřív než stačila vyjádřit nesouhlas, Švéd zamířil po kamenité silnici k pláži. Písek byl hladký a udusaný. Tichý oceán šuměl tak hlasitě, že si ani nemohli povídat. Mohutné vlny však zůstávaly v náležitém odstupu a pouze zpěněné výběžky omývaly pláž. Carl-Axel navigoval šikovně podél vody. Otevřeným oknem vál dovnitř chladný vánek od moře a vzduch byl prosycen solí. Nad hlavami jim kroužili rackové. Clärenore si připadala jako v ráji. Zřídkakdy jí jízda přinášela takový požitek.

Vtom adler uvázl. Pravé přední kolo se zabořilo do díry.

„Ach ne!“ vzdychla. „Přitom to byla zrovna taková nádhera.“

Otevřela dveře, vyskočila a přistála po kotníky ve vodě, která však okamžitě zmizela.

„Už se zase musíme vyhrabávat,“ posteskla si.

Oba společně zabrali a kolo uvolnili. Příliv se mezitím přibližoval.

„Podle mě to už stačí!“ překřikovala Clärenore čím dál hlučnější vlny.

Carl-Axel naskočil do vozu a pokusil se nastartovat, ale bez úspěchu. Motor nereagoval.

„Zkus to ještě jednou!“ pobídla ho Clärenore.

Zapalovací jiskra opět nepřeskočila. Vtom se přivalila vlna sahající po pás a pleskla o adler. Stinnesová byla rázem mokrá jako myš a nadávala.

Carl-Axel zkusil uvést motor do chodu znova. Příští vlna šplouchla přes vůz, voda pronikla dovnitř a motor zůstal němý.

Švéd prudce otevřel dveře a voda zevnitř vytekla.

„Zkusím nastartovat klikou,“ dostal nápad a vylezl z auta. Clärenore si sedla za volant a on zatím otáčel jako za starých dobrých časů ruční klikou. Zezadu ho zasáhla nová vlna a celého jej zmáčela. Mokré vlasy mu visely do čela. Horečně točil klikou, seč to jen šlo, ale jinak se na vozidle nic nepohnulo.

„Neměli bychom nalít benzin do rozdělovače?“ navrhla Clärenore.

Carl-Axel se tvářil skepticky. Ona přesto vystoupila, otevřela zavazadlový prostor a vyndala z něj malý kanystr s palivem.

„Doteď nás motor ve štychu nenechal,“ konstatovala a přitom se dívala na moře, které vysílalo vlny blíž a blíž k ní. „Proč zrovna teď?“

Místo odpovědi od ní Söderström převzal kanystr, odšrouboval z něj víčko, zvedl kapotu a nalil benzin do rozdělovače. Clärenore se vrátila za volant. Švéd zase točil klikou. Motor konečně naskočil a Stinnesové spadl kámen ze srdce.

„Rychle!“ křikla. Švéd reagoval i bez její pobídky pohotově. Přibouchl kapotu, popadl kanystr a vlezl do auta. Ještě než stačil zavřít dveře, Clärenore vyrazila a uháněla na suchý břeh. Písek tam byl o poznání tvrdší a kola zabírala. Až když se ocitli na kamenité půdě, dech se jí zklidnil. Zamířila na travnatý kopec. Tam byli v bezpečí.

„To bylo o fous!“ oddechla si. „Málem se náš adler ještě musel učit plavat.“

Prohlížela se odshora dolů a koukla na zavazadla v zadní části vozu. „Tohle bude schnout pár hodin."

Carl-Axel zbledl. „Panebože!" zasténal.

„Co se děje?"

„Moje negativy!"

Práce za poslední měsíce plavala ve vodě.

Vyletěl z auta, otevřel zadní dveře a vytáhl ven krabici s fotografickým materiálem.

„Honem je musíme rozložit na slunci."

Chvějícími se prsty rozčileně vyndával jeden snímek za druhým. Když Clärenore pozorovala jeho zoufalý výraz obličeje, svíralo se jí srdce. Hledala nějakou vhodnou podložku. Všechno v adleru bylo mokré. Rozrušeně běžela k jednomu domku na pláži a prosila jeho obyvatelku o suchou deku. Rukama nohama vysvětlovala, co se jim přihodilo. Žena zrovna věšela vyprané prádlo, ale kvůli ní práci přerušila. Ačkoli Clärenořině hatmatilce nemohla rozumět, ochotně došla do podkroví a vrátila se se starými ponči. Stinnesová s nimi utíkala zpátky k autu.

Carl-Axel klečel nad výsledky téměř dvouletého úsilí – vlhkými negativy – a oči měl zalité slzami.

„Je všechno v čudu?" Skoro se tu otázku bála vyslovit.

„Ještě nevím."

Clärenore rozprostřela vlněná ponča v závětří za křovím a opatrně na ně kladla jeden negativ za druhým. V jednom z papírových obalů, které byly vesměs zničené, našla vedle fotek dopis s poměrně čerstvým poštovním razítkem. Carl-Axel ho musel obdržet v Buenos Aires. Pocházel od jeho ženy. Clärenore jej položila k negativům a nezmínila se o něm. Jelikož nemohli dělat nic jiného než čekat, seděli na slunci. Oba na negativy zírali jako ochromení – jako by tímto způsobem schnutí urychlili. Nepromluvili ani slovo. Slyšet bylo jen chechot racků.

Asi po hodině se Carl-Axel odvážil k předběžné kontrole. Zvedl jeden negativ a podržel ho proti slunci. Oddechl si úlevou. „Je nepoškozený!"

Clärenore vyskočila radostí a padla mu kolem krku. „To je klika!"

Políbil ji. „Ano, ale bylo to o chlup."

Společně kontrolovali jeden negativ po druhém. Ukázalo se, že voda zničila jen malou část obrázků. Většinu zachránili rychlým sušením. Žena, která jim půjčila ponča, je zvědavě pozorovala. Když jí Clärenore vysvět-

lila, že v automobilu objíždějí svět a díky její pomoci se podařilo negativy fotografií z expedice usušit, udělalo to na ni silný dojem. Požádala, jestli by Carl-Axel vyfotil i ji, a on jí přání splnil. Fotoaparát uchránilo před poškozením nové pouzdro.

Již odpoledne mohli v cestě pokračovat.

Panama

Březen 1929

Z náspů porostlých bujným kapradím a palmami stoupal hustý opar a vznášel se nad vodou. Vzduch byl teplý, těžký a vlhký. Jakmile se člověk pohnul, na kůži se tvořily krůpěje. Motorový člun klouzal poklidně po řece a brázdil hustou síť zeleného okřehku, který plaval po hladině. Co se skrývalo pod ním, zůstávalo utajeno ve tmě. Rovnoměrné rachocení motoru působilo slabounce ve srovnání s hlukem pralesa.

Clärenore si na hlasitý cvrkot, bzučení, ptačí zpěv a vřeštění opic zvykla. Nemohla se na rozmanité rostliny a živočichy vynadívat. Všude se skvěly nádherně zbarvené orchideje, které soupeřily o její pozornost prazvláštními tvary a výraznými barvami. Z mohutných staletých stromů visely tlusté liány. Tu a tam se po nich zhouply opičky, když v zástupu svištěly z větve na větev, žvatlaly a zase se ztrácely v houštině listí.

Cestovatelé byli v džungli již tři dny. Adler nechali v El Real de Santa María, metropoli panamské provincie Darién. Spolu s britským kapitánem Elliotem, jenž se v džungli usadil a živil se tím, že bezpečně provázel Evropany po své druhé vlasti, putovali k Čokóům, skupině domorodého obyvatelstva, která žila v tichomořské nížině na území Panamy a Kolumbie. Clärenore se nemohla dočkat, až se s nimi setká.

Poslední noc strávili v kapitánově pilotové stavbě. Stinnesová spala v závěsné síti a chráněná proti komárům.

Nyní se oddávala okouzlující hře barev vytvářené sluncem, jehož paprsky se obtížně prodíraly listím. Ty lákaly také krokodýly, kteří u řeky nesměli chybět. Většina se teď povalovala u břehu a pozorovala motorovou

loďku plující kolem. Některým vykukovaly pouze oči, jiní vystavovali celé tělo. Včera Clärenore sledovala, jak tihle zdánlivě leniví tvorové dovedou být hbití, když se vrhají na kořist. Jeden z nich bleskově vyskočil z vody a chňapl po nic netušícím vodním ptákovi. Od té chvíle si dávala ještě bedlivější pozor, aby neseděla moc blízko u okraje člunu. Jednou se Carl-Axel při fotografování naklonil až nad vodu, a tak jím úzkostlivě trhla za rukáv zpět.

„Vidíte? Tamhle leží osada," ukázal Elliot před sebe.

Clärenore natáhla krk. Zprvu rozeznávala jenom zelené listí, ale pozvolna se z houští vynořovaly primitivní nákolní stavby, dvě patrové chýše o průměru nejméně deseti metrů. Přízemí bylo určeno pro psy, drůbež, prasata a jiná domácí zvířata, oddělené od sebe bambusovými tyčemi. Lidé podle všeho přebývali v horním patře. Později se dověděla, že spolu bydlí až tři generace.

Sotva se plavidlo přiblížilo, z chýší postupně vylézali vesničané. Byli ověšeni šňůrami barevných skleněných korálků a kolem beder opásáni látkou nebo kůží. Horní část těla měli prakticky nahou. Ani ženy nezakrývaly poprsí, což byl pro Stinnesovou nevšední pohled. Snažila se na to nezaměřovat. Jak se zdálo, na bílé Evropany byli zvyklí, neboť na ně přátelsky mávali a kapitánovi posunkovali, aby loďku uvázal k jedinému dřevěnému molu. Jakmile vypnul motor, posádka z člunu vystoupila. Skládala se z Elliota, Söderströma, Stinnesové a tří návštěvníků z Portugalska – manželského páru a obchodního cestujícího.

Domorodci všechny srdečně přivítali. Možná je již očekávali. Dva muži je zavedli do středu osady, kde pro ně byla přichystána slavnostní hostina. Sestávala z ovoce, jaké Clärenore ještě nikdy neviděla, dál z ořechů, opečených ryb a masa. Místo na nádobí se většina jídla servírovala na palmové listy. Nad ohništěm byl zavěšen kotlík a v něm bublala polévka z vařených banánů.

Clärenore nevěděla, kam se koukat dřív. Všechno pro ni bylo cizí, pestrobarevné a exotické. Děti si hrály v pozadí s klacky. Z jedné chýše vyšla stařena. Mezi vyzáblými ňadry se jí houpalo několik náhrdelníků ze skleněných korálků. Snědý obličej měla samou vrásku.

„To je místní stařešina," vysvětlil kapitán a uklonil se. Clärenore a Carl-Axel ho napodobili. Žena přimhouřila oči a prohlížela si jednoho návštěvníka po druhém. Pohled jí utkvěl na Stinnesové. Zdála se z ní celá popletená,

krátce zaváhala a pak k ní odhodlaně přistoupila. Bez varování jí osahala prsa. Přitom cosi povídala. Clärenore tomu nerozuměla, hrůzou zkameněla a civěla na nejstarší ženu s vykulenýma očima. „Co říká?“

„Zajímá ji, jestli jste muž, nebo žena,“ zašklebil se Elliot. „Evropany zná, ale ještě se nesetkala se ženou v kalhotách.“

„Tak teď už ano.“ Clärenore se vzpamatovala, o krok couvla a zkřížila ruce na prsou, dřív než další vesničany napadne ji osahávat. Naštěstí se k tomu nikdo nechystal. U jídla se sedělo v kruhu na zemi a pokrmy kolovaly. Z drobných křupavých pochoutek se vyklubal opečený hmyz. Když se Carl-Axel dověděl, co právě jí, dřevěnou misku zděšeně odstrčil. Stinnesové to nevadilo. Kobylky jí chutnaly. Chuťově jí připomínaly fritovanou zeleninu.

Bylo to nevázané odpoledne a poznali tolik nového, že Clärenore nevycházela z údivu. Čokóové byli nejvlídnější a nejlaskavější ze všech lidí, s nimiž se během výpravy střetli. Žili v souladu s přírodou, zdáli se se svou existencí zcela spokojení a z pralesa si brali jen to, co potřebovali k životu. Clärenore se doslechla, jak krutě s nimi evropští dobyvatelé zacházeli a jak moc jejich životní prostředí ohrožují, a rozesmutnilo ji to. Běloši zatlačovali tento kmen hlouběji a hlouběji do džungle. Sice se k nim už nechovali tak brutálně, přesto panamská vláda nehodlala jejich životní styl akceptovat. Existovaly plány s cílem posílat děti do škol a domorodé obyvatelstvo napojit na státní zdravotnický systém. Šlo o dobře míněné záměry, nicméně Čokóové s nimi nechtěli mít nic společného. Clärenore jim přála, aby si směli ponechat svou identitu a v budoucnosti už nebyli vystavováni žádnému násilí.

Výletníci se u nich zdrželi až do západu slunce, a když nastoupili do motorového člunu, nad porostním zápojem se objevil měsíc. Srpek se třpytivě odrážel od tmavé hladiny a hlasité zvuky džungle nijak neslábly. Na tento pohled a silnou vůni květů, zeminy a vody Clärenore do smrti nezapomněla. K tomu, že si návštěvu uchovala v paměti, přispělo také víc než sto fotografií, které za to odpoledne Carl-Axel pořídil.

Spojené státy americké

Duben 1929

Celou věčnost stáli v dlouhé frontě v přístavu Balboa. Automobily před nimi měly zřejmě problémy při vyřizování cestovních formalit.

„Jestli se brzy nezačne něco dít, tak loď zmeškáme," znervózněl Carl-Axel. Clärenore se zadívala stejným směrem jako on: na konec přístavní hráze. Kotvil tam obrovský parník, který je měl přepravit z Panamy zpět do Los Angeles. Po můstku přejížděl na palubu jeden automobil za druhým, jenom oni tu museli tvrdnout.

„Nemůžeme ostatní vozy předjet?" navrhla.

„A jak?" nedovedl si představit Carl-Axel. „Mám snad roztáhnout křídla a přenést ho?"

Jelikož bylo jejich auto zaklíněné mezi obřími kontejnery a mořem, nezbývalo jim nic jiného než dál trpělivě čekat.

Minuty se protáhly na hodiny a nervozita rostla. Mezitím Clärenore došla třikrát ke kontrolní budce a celníkům vysvětlila, že pokud nebudou pracovat rychleji, zmešká loď, jenže s nimi nehnula.

Odbaveni byli konečně krátce před čtvrtou. Prošli pasovou kontrolou a na konec mola se přiřítili takovou rychlostí, až dva námořníci polekaně uskočili stranou. Posádka Santa Marie zrovna zatahovala můstek. Carl-Axel zatroubil jako divý. Clärenore vyskočila z adleru a rozčileně gestikulovala na námořníky.

„Stát!" křičela z plných plic. Přitom mávala lodními lístky ve vzduchu. „Máme zaplacen převoz! Spusťte zase můstek!"

Nejprve se nic nedělo, ale pak se dostavil důstojník. Zdálo se, že je poznává. Námořníkům poručil, aby můstek zase vysunuli.

Později se ukázalo, že Henry Clark, první důstojník na Santa Marii, četl o těchto dvou pasažérech novinové zprávy. Nebýt jeho přímluvy, trčeli by v Panamě ještě deset dní a museli by si koupit nové jízdenky.

Přestože desetidenní plavba probíhala příjemně a uvolněně, Clärenořin neklid stoupal. Toužila po setkání s Lordem.

Konečně se ten okamžik přiblížil. Za několik hodin měli dorazit do Los Angeles. Carl-Axel se postavil vedle ní k zábradlí a objal ji jednou rukou kolem ramen.

„Copak se ti honí hlavou?“ zeptal se.

Opřela se mu o hrudník. „Naše cesta se chýlí ke konci. Velká nebezpečí jsme zažehnali. Nyní zbývá už jen odpočinek.“

„To je špatné?“

„Ne, bezvadné. Na příští týdny se těším. Patří výhradně nám dvěma.“

Políbil ji na vlasy.

„Ale musíme být opatrnější,“ varoval ji. „Naše fotky jsou na titulní straně všech novin. Lidé na ulicích nebo v restauracích by nás mohli poznávat. Nesmíme se předvádět jako milenci.“

Zachmuřil se.

„Ozvala se ti manželka?“ vyzvídala Clärenore a doufala, že to zní ledabyle. O dopisu od Marthy jí doposud nepověděl.

„Napsala mi do Buenos Aires.“

„To už je dlouho. Nezmínil ses mi o tom.“

„Nechtěl jsem tě tím zatěžovat.“

„Jak to?“

„Opakuje pohrůžku. Když od ní odejdu, postará se o ošklivý skandál. Už se spojila s jedním deníkem a chce mu poskytnout exkluzivní rozhovor a v něm vykládat nepravdivé špinavé historky. Mělo by to fatální následky. Poprosil jsem ji v telegramu, aby od toho upustila, a slíbil jí, že se k ní vrátím.“ Hořce se ušklíbl. „Beztak to ode mě očekáváš.“

Clärenore stiskla rty. Tolik se toho za poslední týdny změnilo. Čím víc se blížil den jejich rozloučení, tím nemyslitelnější se jí zdálo žít bez něj. Patřili přece k sobě.

„Vydírá tě,“ poznamenala rozzlobeně.

Švéd jen pokrčil rameny. „Skandál by mi byl ukradený. Ale ty jsi několikrát řekla, že se chceš pomluvám na každý pád vyhnout, aby neutrpěla pověst vašeho rodinného podniku.“

„Bratři právě směřují k tomu, že otcovu práci zničí. Ve srovnání s tím je poměr s ženatým mužem maličkost.“

Svitla mu naděje. „Znamená to, že jsi změnila názor?“

Váhavě kývala hlavou ze strany na stranu. „Ano i ne.“

„Jak to myslíš?“

„I já jsem ti jednu věc zamlčela,“ přiznala. „Matka chtěla prodat náš švédský statek Asa gård – to jsem ti říkala.“

„Vzpomínám si.“ Stoupl si tak, aby jí viděl do obličeje.

„Napsala jsem jí, že se zřeknu všech nároků na dědictví, když mi tenhle statek přenechá."

Carl-Axel krátce váhal. „Ale měla bys přece právo na daleko, daleko víc. Vždyť tvůj otec byl v Německu jedním z největších boháčů. Tvá rodina vlastní podnik s hodnotou v miliardách a patří k nejzámožnějším na světě. Statek ve Švédsku to nikdy nemůže vyvážit."

„Já vím," připustila. „Chtěla jsem v podniku pracovat. V skrytu duše jsem pořád doufala, že mi matka po výpravě poskytne postavení, jaké mi náleží. Někdy si kladu otázku, zda jsem se do expedice nepustila jen kvůli ní."

„A teď svého rozhodnutí lituješ?"

„Probůh! To ne," odpověděla bez váhání. „Lepší jsem udělat nemohla."

Zdálo se, že ho tím uklidnila.

„Koneckonců mi výprava pomohla se vyrovnat s tím, že mě nikdy nebude brát takovou, jaká ve skutečnosti jsem."

„Chytrou, odvážnou, silnou," shrnul Carl-Axel.

Vděčně se na něj usmála. „S podnikem jsem se definitivně rozloučila a proti jejímu rozhodnutí se nestavím. Jediné, na čem mi z rodinného jmění doopravdy záleží, je právě statek v jižním Švédsku."

Söderström mlčel.

„Mohli bychom si tam utvářet společnou budoucnost," pokračovala Němka. Všechno si důkladně promyslela. „Obhospodařovat ho a chovat koně. A když se budeme nudit, vydáme se na malou cestu."

„To zní báječně, ale bohužel to má jeden háček."

Odvrátila se od něj a zadívala se na pevninu. „Matka si klade podmínku, že se vyhnu skandálu. Pokud se dáš rozvést, musí to proběhnout zcela nenápadně. A samozřejmě by se to mělo odehrát, až utichne humbuk kolem expedice. Takže ne dříve, než poběží film v kinech."

„To bude až v příštím roce."

„Jestli se vezmeme, musíme to udělat v cizině. Rozhodně ne v Německu ani ve Švédsku – abychom nevzbudili rozruch."

Jeho tvář se zakabonila. „Škoda, že jsem se s Marthou nerozvedl již před lety."

„Jsi velkorysý a tolerantní a věříš v lidské dobro. Právě proto tě miluji." Otočila se zpátky k němu a políbila ho. Na měsíce to měla být poslední hubička na veřejnosti.

Přeložil Pavel Dufek